

Vaqif Yusifli

QADININ yaşını xatırlamazlar, üzünə deməzlər, çünki qadın bütün ömrü boyu onu tanıyanların, xüsusilə, həyat yoldaşının gözündə heç vaxt solmayan bir çiçəkdir... Amma o qadın ki, şair ola, günlərini, aylarını, illərini şeirlə baş-başa verə, özü də şeir-sənət aləmində seçilə, fərqlənə, o zaman yaşın dilə gətirilməsi nöqşan sayılmaz. Bizim yaxşı tanıdığımız Nəzakət Məmmədinin yanvar ayının 13-də altmış yaş tamam olur. Desəm ki, bu 60 yaşın 40 ili ancaq şeirlə keçib, əlbəttə, yalan olar.

Çünki şairin şeir yazmadığı günlər, aylar, hətta illər olur, amma şair hər nəfəs alıb verdiyində də şairdir. Nəzakət Məmmədli ictimai işlərdə də məşğul olub, çoxlu ailə-məişət qayğıları olub, yollarda, şəhərlərdə gün keçirib, nəşirlik, redaktorluq fəaliyyəti də göz qabağındadır, "Kitab evi" İctimai Birliyinin icraçı direktorudur, Respublika Xatirə Kitabının baş redaktorudur. Onun baş redaktoru olduğu "Yada düşdü" kimi çox dəyərli bir xatirə jurnalını xatırlamamaq olarmı? Bu ədəbi-nostalji jurnal onun yaradıcı tərcümeyi-halının ən uğurlu səhifələridir, - desək, yanlışdır. Bu qədər məsul işlərdə çalışsan, özü də qəlbinlə baş-başa qalib lirika ilə nəfəs alasan

Mən söhbətimə Nəzakətin "Azərbaycan" jurnalının keçən il noyabr sayında dərc olunmuş şeirlərindən başlamaq istəyirəm. Bu şeirlər 44 günlük zəfər müharibəsinin onda doğurduğu qürur hissindən yaranıb. Vaxtilə şeirlərində məlum səbəblərdən kədərli duyğular yer alırdı, amma o illərdə yazdığı şeirlərində həm də qələbəyə inam hissi onu tərk etməmişdi. İndi isə:

**Ötən çağlar indi üzü bəridi,
Gələn günlər ömrün təzə-təridi,
Otuz illik yurd həsrəti əridi,
Qarabağa bahar gəlir, İlahi!**

**Ürəklərdə ümid naxış toxuyur,
Əllər zəfər nəğməsini oxuyur,
İndi Vətən Şuşa ətri toxuyur,
Qarabağa bahar gəlir, İlahi!**

Nəzakət xanım Vətən haqqında çoxlu şeirlərin müəllifidir, xüsusilə, "Ömür qatırı" kitabında (2013) onun Vətən sevgisi aşib-daşır. Onun "Vətən" adlı son şeirini isə "Vətənnamə" adlandırmaq olar. Doğrudur, həcmcə bu şeir digər şeirlərindən fərqlənir, amma 30 bənddən ibarət olan "Vətən" şeirində nə süni ritorika, nə şairlərin vaxtilə Vətən haqqında yazdığı şeirlərin təsirinə, nə də əyər-əksiyyəti bilinən artıq misralara rast gəldik. Şairə Vətən tarixinin səhifələrini vərəqləyir, qürur hissilə tarixdəki ölməzləri yada salır, Vətənin simvolu olan atributlar - adlar şeirdə poetik mənə qazanır, əlbəttə, məlum rəmzləri, simvolları, atributları şeirdə mənalandırarkən bədii təsvir vasitələri köməyə gəlir, şairin uğuruna çevrilir. Qeyd edim ki, Nəzakət xanımın şeirlərində təşbihlər, metaforalar, epitetlər silsilə şəkilindədir.

**Oğul qeyrətini əyninə geyən,
Canlı səngərlərin mübarək, Vətən.
İlahi sevgiyə yoğrulubdusa,
Hər duyğu -Vətəndi, hər ürək-Vətən.**

**Hər bahar gələndə sızıldayacaq
Qırılmış budağın qönçə ağrısı.
Bilirəm qəlbində heç uyumadı
Zəngəzur həsrəti, Göyçə ağrısı.**

Sevgilərlə yaşayan şair

**Əsgərdən başlanır Vətən duyğusu,
Harda əsgər varsa, orda Vətən var.
Əsgər addımını laylələk duyur,
Torpağın altında şəhid yatanlar.**

Nəzakət xanımın son illərdəki şeirlərinin bir qismini tərəddüd etmədən əsgər nəğmələri adlandırmaq olar. Məsələ burasındadır ki, onun oğlu Ramil milli ordumuzun zabitidir, komandiridir. "Bu vətən boydadır indi qucağın, Zəfərin mübarək, komandir oğlum!" - Ramilə həsr etdiyi digər şeirlərində də Nəzakət xanım həm bir Ana, həm də vətənpərvər bir şairdir. İndi "vətənpərvər şair" ifadəsi tez-tez işlənir və bunu daha çox şairlərin Vətən mövzulu şeirlərində axtarırlar, amma hər Vətəndən yazan şairi vətənpərvər şair adlandırmaq olarmı? O baxır şeirə, o şeirdəki fikrin poetik səslənməsinə, Belinski demişkən: "Hər cür poeziyanın da elə əsl məzmununu təşkil edən budur". Fikrimizcə, otuz illik həsrət dövrü hər bir şairin yaradıcılığında sınaq dövrü oldu. Nəzakətin o illərdə yazdığı bir şeirini xatırlayaq: "Vətən, bizi bağışlama". O şeirdə bir Azərbaycan qadınının ümidlə ümitsizlik arasında çırpıntıları əks olunub. Hamımız intizar içindəydik, çoxumuz "bu qan yerdə qalacaqmı?" deyər düşünürdük. Və Nəzakətin həmin şeirdəki son arzusu hamımıza aid idi: "Qarabağda bayrağımız öyünə, Öpsün Vətən torpağını göz-lərim". Nəzakət xanımın şeirlərində də Dərd adlı bir obraz haray çəkirdi:

**Dərdlər çeşid-çeşid, dərdlər növbənöv,
Göyün yer dərdi var, yerin göy dərdi..
Bu cadar səhrələr yağışa həsrət,
Bu cadar dodaqlar çəkir ney dərdi.**

**Gör neçə illərdi gör-gör göynəyir,
Qaçqının yurd dərdi, vətən dərdi var.
Yüz il əkilməyən torpağımızın
Köksündə sızlayan kotan dərdi var.**

**Yuxusu nə vaxtdı ərşə çəkilib,
Pullunun bir yatır, dövlət dərdi var.
Qarabağ qalıbdı boynu bükülü,
Yatmış vicdanların qeyrət dərdi var.**

Amma İntizar da bitdi, ümid boy atdı, şaxələndi, o Vətən dərdi də onun şeirlərindən uzaqlaşdı.

Nəzakət Məmmədlini bir kimsə ədəbiyyata gətirməyib, amma bir böyük şairin-Musa Yaqubun onun yaradıcılığına təsiri şəksizdir. Elə 2009-cu ildə ilk şeirlər kitabına ön sözü də Musa müəllim yazmışdı. Nə yazmışdı: "Tanrı sevgisi istedadın olması, şeirin ürekdə yaranması üçün ilkin şərtidir. Ancaq bununla da iş bitmir, gərək hissələrin şeirə çevrildiyi anda sözün tutarına, ifadələrin səlisliyinə bədii hikmətin inandırıcı və təbii olmasına çalışsan. Bunun üçünsə ilkin şərt sözün məsuliyyətini dərk etməkdir. Bu mənada Nəzakət şeirlərini həqiqi hissələrin, yaşanmış duyğuların sözlə çəkilmiş ifadəsi adlandırmaq olar".

"Həqiqi hissələr, yaşanmış duyğular"-fikrimizcə, Musa müəllim Nəzakətin şeirlərindəki başlıca xətti düzgün müəyyənləşdirmişdi və Nəzakət bütün yaradıcılığı boyu ustadın etimadını doğrultmağa çalışdı.

Nəzakət Məmmədlinin ikimininci illərdə yazdığı bütün şeirlərinə nəzər yetiririk, bu şeirlərdə Vətən, Təbiət və Sevgi üçbucağını əks etdirən və onun bir şair kimi özünəməxsusluğunu açıqlayan nümunələr az deyil. Onun "Payız" şeirindəki bu iki bəndə diqqət yetirin.

**Düşüb yol gedirəm tale boyunca,
Hər yanda önümə çıxır bu payız.
Bacımın ağaran telindən düşür,
Anamın qəbrindən baxır bu payız.**

**Bu payız elə bil acığa düşüb,
Yayın günəş rəngin pozur beləcə.
Hayana çatırsa, sarı qələmlə
Özünün adını yazır beləcə.**

Təbiətdən, onun gözəlliklərindən, ilin fəsillərindən şeir yazan şairin öz içində də o təbiət və onun fəsilləri yaşamaladı ki, əsl təbiət şeiri yarana.

Nəzakətin sevgi şeirləri də baharla payızın arasında dövr edir. Əgər sevgi ilkin çağındadırsa, vüsalla hicran arasında dövr edirsə, onda bu misralar gəlir: "Səninlə açılır sabahım, - dedim, Sənsiz gündüzüm də axşam kimidi. Səni haraylayan, səni oxşayan Ümidim sinəmdə ağ şam kimidi". Yox əgər insan ömrünə sevginin payızı gəlirsə, xatirələr dilə gəlir, bir vaxtlar yaşanan sevginin ilğimləri gözə deyir, çatmaq istəyirsən, amma mümkün deyil. Onda sevgidən ağlamaq da olar, hıçqırmaq da: "Varsa yar yolunda nigaranlıqın, Ürəyin bulud tək dolubsa, ağla". Ya da: "Həsrət yollarının yorğunuyam mən, Məni tək qoymusan qəmin yanında".

Əlbəttə, Nəzakət xanımın sevgisi yalnız fərdi, subyektiv, "mən və sən" dueti ilə məhdudlaşmır, lap öncədən qeyd etdiyimiz Vətən sevgisini, anasına sevgilərini, təbiətə, həyatın gözəlliklərinə olan sevgiləri də özündə əks etdirir.

Altmış yaşına həyat eşqi, yaradıcılıq eşqi ilə gələn Nəzakət Məmmədliyə elə ömrü boyu bu sevgilərlə yaşamağı arzulayırdı!